

Sayın Sedat KADIOĞLU
T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı
T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Ankara

İstanbul, 21 Şubat 2012
Ref: ZAY/mö:12/364

Sayın KADIOĞLU,

Bakanlığınızca bir süredir hazırlık çalışmaları yürütülen “Atık Elektrikli ve Elektronik Ekipmanların Kontrolü Yönetmeliği Nihai Taslağı” talebimiz üzerine Bakanlığınızın ilgili birimi tarafından 27 Ocak 2012 tarihinde TÜSİAD’a elektronik olarak iletilmiş ve tarafımızca incelenmiştir. TÜSİAD olarak, elektrikli ve elektronik eşya atık grubuna yönelik olarak yürütülen mevzuat çalışması sürecini olumlu buluyoruz. Toplama noktalarının kurulması, geri dönüşüm, yeniden kullanım ve EEE’lerin bertaraf edilmesi açısından ciddi altyapı yaptırımları gerektiren AEEE Taslak Yönetmeliğinin Türkiye için önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz. Bunun yanında bazı çekincelerimizi daha önce ilettiğimiz görüşlerle belirtmiştik. Ekte takdim edilen TS/SHT/2012-012 sayılı görüşümüz ile de AEEE Yönetmeliği Nihai Taslağı’na ilişkin görüş ve önerilerimiz ayrıntılı şekilde değerlendirmelerinize sunulmaktadır.

Ayrıca 15 Aralık 2011 tarih ve TS/SHT/2011-109 sayılı “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi, Doğrulaması ve Raporlanması Yönetmelik Taslağı’na İlişkin TÜSİAD Görüş ve Önerileri” de tarafınıza iletilmektedir. TÜSİAD olarak, sera gazı emisyonlarının yüksek doğruluk oranıyla izlenmesi ve raporlanması, ülke politikalarının doğru veriler üzerine oturması açısından öteden beri desteklediğimiz ve aslen BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne taraf olunmasından itibaren gerekli olduğunu belirttiğimiz bir husustur. Öte taraftan, Türkiye’de ilk defa uygulamaya konacak bir sera gazı emisyon izleme ve raporlama sisteminin, direkt olarak doğrulama unsuruyla birlikte yürürlüğe konması gerekliliğinin yeterince tartışılmış bir konu olmadığını düşünmekteyiz.

Bu düşüncelerle hazırlanmış olan “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği Nihai Taslağı” ve “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi, Doğrulaması ve Raporlanması Yönetmelik Taslağı’na ilişkin TÜSİAD görüş ve önerilerimiz ekte takdim edilmektedir. TÜSİAD olarak söz konusu yönetmeliklerin başarılı şekilde uygulamaya hazırlanması için elimizden gelen desteği sağlamaya hazır olduğumuzu ifade etmek isteriz.

Saygılarımla,

Zafer Ali YAVAN
TÜSİAD Genel Sekreteri

Ek 1: Atık Elektrikli ve Elektronik Ekipmanların Kontrolü Yönetmeliği Nihai Taslağına ilişkin TÜSİAD Görüş ve Önerileri

Ek 2: Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi, Doğrulaması ve Raporlanması Yönetmelik Taslağına ilişkin TÜSİAD Görüş ve Önerileri

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Galilée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn

SANAYİ, HİZMETLER VE TARIM KOMİSYONU

ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EKİPMANLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ NİHAİ TASLAĞINA İLİŞKİN TÜSİAD GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

17 Şubat 2012

TS/SHT/2012-012

ATIK ELEKTRİKİ VE ELEKTRONİK EKİPMANLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ NİHAİ TASLAĞINA İLİŞKİN TÜSİAD GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

TÜSİAD olarak, elektrikli ve elektronik eşya atık grubuna yönelik olarak yürütülen mevzuat çalışması sürecini olumlu buluyoruz. Toplama noktalarının kurulması, geri dönüşüm, yeniden kullanım ve EEE'lerin bertaraf edilmesi açısından ciddi altyapı yaptırımları gerektiren AEEE Taslak Yönetmeliğinin Türkiye için önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz.

Bununla birlikte konu hakkında daha önce Bakanlığınıza iletilen TÜSİAD görüşlerinde, Yönetmelik taslağına baz teşkil eden ve AB tarafından 2003 yılında yayımlanan 2002/96/EC WEEE Direktifinin yeniden düzenleme sürecinde olduğu vurgulanarak her ülke için tek bir hedef yerine ülkelere göre farklılık gösterebilen hedeflere imkan sağlanması ve ayrıca ülkeler arasındaki uygulama farklılıklarının giderilmesinin hedeflendiği dikkate sunulmuştu. AB'nin karşılaştığı ve tespit ettiği sorunların ülkemizde de yaşanmaması için söz konusu yönetmeliğin uygulama safhasına geçilmeden önce bir hazırlık dönemine ihtiyaç vardır. Bu süreç içerisinde ise altyapı düzenlemelerinin hızlı bir şekilde tamamlanması, sonrasında ise üretici sorumluluğunun başlatılması, uygulama sürecinin sağlıklı bir şekilde çalışması açısından önem taşımaktadır.

Elektrikli ve elektronik eşya atıkları ülkemizde, nizami olmayan, verimsiz ve büyük oranda kayıt dışı yöntemlerle toplanmakta ve geri kazanılmaktadır. Bu verimsizlik ve kayıt dışılık, çevre ve insan sağlığını tehdit etmekte ve kaynakların verimli kullanımını engellemektedir. Dolayısıyla öncelikle çevrenin ve insan sağlığının korunması, hammadde kaybının engellenmesi ve AB uyum sürecinde ilerleme kaydedilmesi bakımından söz konusu Direktifi iç hukuka aktaran bir yönetmeliğin Türkiye'de yürürlüğe girmesinde önemli faydalar bulunmaktadır.

Bununla birlikte genel olarak AEEE konusunda, özel olarak da AEEE Direktifi etrafında AB'de yaşanmış sorunların farkında olunması da fevkalade önem taşımaktadır. Zira;

- i. Söz konusu Direktif AB'de uygulama geçmişî bakımından görece yeni bir Direktiftir ve üye devletler arasındaki uygulama farklılıkları büyük boyutlardadır.
- ii. Direktifin AB'de uygulanmasında önemli gecikmeler yaşanmış, İngiltere "önemli altyapı ve hazırlık" ihtiyacı gerekçesiyle uygulamanın başlamasını 3 yıl ertelemiştir.

- iii. AB Komisyonu'nun Direktife ilişkin etki değerlendirmesi raporu, direktifin etkinlik sağlayamadığını; uygulamaların verimli olmadığını ve neticede istenmeyen maliyetlerin oluştuğunu tespit etmiştir.¹ Bütün bu nedenlerle direktifin yeniden yapılandırma (recast) çalışmaları başlamıştır.
- iv. AB Komisyonu da üye ülkeler açısından uygulamayı uyumlaştıran bir değişiklik önermiştir.

Öte yandan, ilgili sanayi sektörleri açısından çok büyük bir maliyet doğuracağı bilinen bir çalışma olması nedeniyle konuyla ilgili olarak bir etki analizi yürütüldüğü bilinmekle birlikte bu etki analizine ilişkin varsa herhangi bir rapor TÜSİAD ile paylaşılmamıştır.

Bu alanda faaliyet gösteren üyelerimizce yapılan bir çalışma üreticilere yönelik yıllık 90 milyon Euro civarında bir maliyet oluşacağı hesap edilmiştir. Ayrıca ülke çapında gerekli altyapının oluşturulması için gereken finansmanın 300 milyon Euro seviyesine yaklaşabileceği tahmin edilmektedir.

Dolayısıyla bu Direktifin mevzuata aktarılma aşamasında gerçekçi bir zaman planı oluşturulması gerekmektedir. Bu doğrultuda;

- i. Sistemin çalışmasına esas olacak ekonomik varsayımlar, ülkemizdeki tüketici davranış kalıplarını esas almalıdır.
- ii. Tüketiciler EEE'lerde bulunan tehlikeli maddelerin çevre ve insan sağlığı üzerine olumsuz etkileri hususunda bilinçlendirilmelidir.
- iii. Ülkedeki farklı tüketim alışkanlıkları ve yoğunlukları dikkate alınarak atıkların en yüksek miktarda oluştuğu noktalara odaklanan aşamalı bir yaklaşım benimsenmelidir.
- iv. AEEE Yönetmeliğine uyum için uygun bir şekilde düzenlenen rekabetçi bir sistem büyük önem taşımaktadır. Bu rekabetçi sistem tüm oyuncuların pazardaki operasyonlarını optimize etmelerini sağlayacaktır. Bu kapsamda, çoklu ve rekabetçi Üretici Uyum Sistemleri kurulmalı ve teşvik edilmelidir.
- v. Rekabetçi bir sistemin başarılı ve güvenilir bir şekilde işlemesi ve AEEE tahsisi (allocation) için Koordinasyon Merkezi kurulmalıdır.
- vi. Tüm AEEE geri dönüşüm merkezleri resmi makamlardan lisans almalı ve AEEE işlemesi kalite standartlarına ve düzenli denetimlere tabi olmalıdır. Bu kapsamda, hurdacı tabir

¹ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, WEEE Impact Assessment, s.5

edilen kişilerin ve firmaların kayıt dışı ve lisansız geri dönüşüm faaliyeti yapmaları engellenmeli;

- vii. Üretici uyum sistemi içerisinde ya da dışarısında yer alan tüm AEEE akışı ve miktarı ölçülmeli, ilgili makamlara bildirilmeli ve hedef hesaplamalarına dâhil edilmelidir. Tüm AEEE akışı ve miktarı, toplama ve geri dönüşüm merkezleri, dağıtıcı ve perakendecilere iletilen ve üreticiler ya da onların temsilcileri tarafından toplanan AEEE'leri içermelidir.
- viii. Atık toplayıcılarının ve geri dönüşüm şirketlerinin uygun bertaraf yöntemlerini kullanmalarını sağlayacak denetim ve yaptırım mekanizmaları oluşturulmalı ve yönetmelikte yer almalıdır.
- ix. Tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşların AEEE'lerini lisanslı geri dönüşüm merkezlerine iletmeleri zorunlu hale getirilmelidir.
- x. Belediyeler toplama merkezlerini kendi maliyetleriyle kurmalı ve işletmelidir.
- xi. Toplama noktalarından sonraki tüm atık yönetimi ve maliyetleri üreticilere ait olmalıdır.
- xii. Atık yönetim maliyetleri üreticiler tarafından toplanan tonaj bazında pazar payına göre paylaşılmalıdır.
- xiii. Sistem, üretici sorumluluğu esasına dayalı olduğuna ve üreticiler sistemin maliyetini üstelendiğine göre sistemin yönetimi üreticilere ait olmalı ve üreticiler dışındaki aktörlerin sistem dahilinde toplanan atık üzerinde tasarrufta bulunmasına ya da paralel sistemler kurulmasına meydan verilmemelidir.

Tüm bu yatırımlar ve altyapı hazırlıkları 2016 yılına kadar tamamlanmalı, üretici sorumluluğu için 2015 yılı sonuna kadar geçiş süresi tanınmalı ve Yönetmelik bu ilkelere dayalı şekilde yürürlüğe konarak öngörülebilirlik sağlanmalıdır.

Ocak 2012 tarihli Atık Elektrikli ve Elektronik Ekipmanların Kontrolü Yönetmeliği Nihai Taslağı

Atık Elektrikli ve Elektronik Ekipmanların Kontrolü Yönetmeliği Nihai Taslağı, talebimiz üzerine ilgili birim tarafından 27 Ocak 2012 tarihinde TUSİAD ile elektronik ortamda paylaşılmıştır. Yukarıdaki hususlar ışığında değerlendirdiğimiz taslağa ilişkin ayrıntılı görüşlerimiz aşağıda yer almaktadır.

Tanımlar

1. 4. Maddenin (a) bendinde Aktarma Merkezi *“Üreticilerin veya çevre izin ve lisansına sahip AEEE işleme tesislerinin atık elektrikli ve elektronik eşyaların toplanması amacıyla kurdukları merkezler”* olarak tanımlanmıştır. Bu tanım uyarınca aktarma merkezlerinin üreticiler veya işleme tesislerince kurulması mümkün olabilmektedir. Üretici sorumluluğu ilkesi uyarınca toplama/getirme merkezlerinden sonraki tüm maliyetler üreticilere ait olması gerektiği ilkesinden hareketle aktarma merkezleri üreticiler tarafından kurulmalı veya kurdurulmalı ve bu husustaki inisiyatif tamamen üreticilere ait olmalıdır. Bu itibarla tanımın *“Belediyeler ve dağıtıcılar tarafından toplanan veya tüketiciler tarafından getirme merkezlerine getirilen AEEE’lerin işleme merkezlerine gönderilmek üzere toplandığı, üreticiler tarafından kurulan veya kurdurulan lojistik transfer merkezleri”* olarak değiştirilmesi uygun olacaktır.
2. 4. maddenin (b) bendinde Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya veya AEEE tanımı, *“Ek 1A’da tanımlanan kategorilerde yer alan ürünlerin kullanım ömrü dolduğu andaki bütün bileşenleri, unsurları ve ihtiva ettiği sarf malzemeleri”* şeklinde yer almaktadır. Ancak, bu tanımda geçen *“sarf malzemeleri”* ifadesi net olmadığı için bazı yanlış değerlendirmelere neden olabilir. Sarf malzemeleri (supplies) terimi bilişim teknoloji sektöründe kartuş ve tonerler için kullanılmaktadır ancak gerek AB’deki AEEE Direktifi gerekse ülkemizdeki taslak AEEE Yönetmeliği kartuş ve tonerleri kapsamaz. Ülkemizde kartuş ve tonerler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tehlikeli Atıklar Bölümü tarafından yönetilmektedir. Dolayısıyla, AEEE tanımı dâhilindeki *“sarf malzemeleri”* teriminin kartuş ve tonerleri kapsamamak üzere daha net bir şekilde ifade edilmesi önem taşımaktadır.
3. 4. Maddenin (i) bendinde getirme merkezi *“Ensel AEEE’lerin toplanması için belediyeler tarafından kurulan atık toplama merkezlerini”* şeklinde değiştirilmelidir. Aksi takdirde getirme merkezlerinin kimin tarafından kurulacağı belirsiz kalacaktır. Getirme merkezleri belediyeler tarafından maliyetleri üstlenilerek kurulmalı ve belediyeler bu atıkların uygun şekilde muhafazasından ve emniyetinden sorumlu olmalı, ayrıca buralarda toplanan atıkları hiçbir bedel talep etmeksizin üreticiye veya üreticinin görevlendirdiği kuruluşa teslim etmelidir.
4. 4. Maddenin (i) bendinden sonra *“Koordinasyon Merkezi”* tanımı da yer almalıdır.
5. 4. Maddenin (s) bendinden sonra *“Yönetim Planı”* tanımlanmalıdır. Zira Yönetmelikte hem üreticiler, hem belediyelerin Yönetim Planı sunması zorunluğu bulunmaktadır. Ancak bu plan Yönetmelik taslağında tanımlanmadığı gibi içereceği unsurlar ve formatı belirsizdir. Dolayısıyla gerek üreticiler, gerekse belediyelerin sunacakları yönetim planları

hem tanımlar kısmında yer almalı, içereceği unsurlar bir maddede açıklanmalı, ayrıca yönetim planları formatı da hazırlanarak Yönetmelik ekinde yayınlanmalıdır.

Genel İlkeler

6. 5. Maddenin (c) bendinde “Yeni tasarım ürünlerde teknik açıdan uygun olması durumunda geri dönüştürülebilir malzeme kullanımı teşvik edilir” ifadesi yer almaktadır. Yönetmeliğe esas 27 Ocak 2003 tarih ve 2002/96 sayılı AB Direktifinin “Ürün Tasarımı” başlıklı 4. Maddesinde ise şöyle denmektedir:

“Üye Devletler başta AEEE’lerin bileşenlerinin ve bunların malzemelerinin yeniden kullanımı ve geri dönüşümü olmak üzere üreticilerin, atık ürünlerin parçalanması ve geri kazanımını göz önüne alacak ve kolaylaştıracak şekilde elektrikli ve elektronik ekipman üretimlerini teşvik ederler.”

Mevcut haliyle Yönetmelik taslağı bu ifadeyi hemen olduğu gibi almaktadır. Ancak bilindiği üzere AB Direktifleri Üye Devletlerce doğrudan uygulanan enstrümanlar değildir; Üye Devletlerce hayata geçirilecek ilkeleri ortaya koyarlar. Üye Devletler de bu ilkelerin nasıl hayata geçirileceğini spesifik olarak kendi ulusal mevzuatlarında belirtirler. Bu doğrultuda Direktifin 4. Maddesinde ifadesini bulan teşvik etme ilkesi Yönetmelikte tekrarlanmakla yetinilmemeli; üreticiler bakımından nasıl hayata geçirileceği ve hangi mekanizmanın kullanılacağına Yönetmelikte yer verilmelidir.

Belediyelerin Görev ve Sorumlulukları

7. 8. Maddenin (b) bendinde “Yönetim planı çerçevesinde Belediyenin toplama programı hakkında konuları bilgilendirmek, bu program çerçevesinde toplama işlemini yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür” ifadesi bulunmaktadır. Belediyelerin toplama işlemini yaptırmak yolunu tercih ettikleri takdirde toplama hizmetini verecek olan kurum ve kuruluşların tanımı, yükümlülükleri ve kriterlerinin ayrıntılı ve açık ifadelerle belirlenmesi gerekmektedir.
8. 8. Maddenin (f) bendinde yer alan “Toplanan evsel AEEEleri belediyeler ve Koordinasyon Merkezinin ortak olarak belirleyeceği lisanslı işleme tesislerine göndermek ve Koordinasyon Merkezine belgelemekle yükümlüdür” ifadesi, “Toplanan evsel AEEEleri üreticiler tarafından yetkilendirilmiş ve Koordinasyon Merkezi tarafından belirlenmiş lisanslı atık toplayıcılarına belge karşılığı teslim etmek ve Koordinasyon Merkezine belgelemekle yükümlüdür” şeklinde değiştirilmelidir.
9. 8. Maddenin g) bendine göre, “Koordinasyon merkezi ile belediyeler arasında anlaşılan tarifeler belediyelerin AEEE’lerin yönetimi amacıyla oluşturdukları gerçek maliyet ve masraflarını geçemez;” denmektedir.

Etkin, etkili, rekabetçi ve uygulanabilir bir AEEE yönetimi için belediyeler toplama merkezlerini kendi maliyetleriyle kurmalı ve işletmelidir. Üreticilerin AEEE toplama maliyetlerini finanse etmek gibi bir yükümlülüğünün olması adil bir sistemi mümkün kılmamaktadır. Tersinin olması halinde üretici maliyetler belirsiz ve kontrolsüz bir şekilde artacak ve en nihayetinde tüketicileri olumsuz etkileyecektir. Nitekim belediyeler sadece getirme merkezleri kurmakta, getirme merkezlerinden sonraki maliyetler üreticilere ait olmakta, tüketicilere yönelik bilinçlendirme faaliyetlerinde de üreticiler materyal sağlamakla yükümlü kılınmaktadır. Hal böyle iken, belediyeler getirme merkezlerinin kurulum ve işletimi maliyetlerini de üreticilere yönlendirdiği takdirde AEEE yönetimine hiçbir katkı yapmış olmayacak ve ilgili mevzuattan kaynaklanan görevini yerine getirmemiş olacaktır. Belediyeler kamu hizmeti yerine getirir; bu hizmetler de merkezi bütçe ve belediyelerin vergi ve hizmet gelirlerinden karşılanır. Üreticiler bu maliyetleri karşılamak durumunda kalacak ise bu merkezlerin belediyelerce kurulmasının bir mantığı da olmayacaktır; bu maliyeti üstlenen üreticiler kendi getirme merkezlerini de kendileri kurabilirler. Bu doğrultuda g bendi tamamen kaldırılmalıdır.

Elektrikli ve elektronik eşya üreticilerinin yükümlülükleri

10. Madde 9 (g) bendinde Madde 15'e referans verilerek toplama hedeflerinin sadece üreticilerin sorumluluğuna tayin edilmesi endişe yaratmaktadır.

- i. Üreticiler ancak kendilerine toplama noktaları ya da perakendeciler tarafından teslim edilen tüm AEEE'lerin yüksek standartlarda işlenmesinden sorumludur. Ancak, üreticilerin kuracağı uyum sistemleri dışında pazarda çok ciddi miktarda AEEE akışı olacaktır ve bu üreticilerin kontrolünde değildir.
- ii. Pazarda, tüketicinin kapısından toplanan, pazardan, hurdacılardan, seri ilanlardan ya da eBay gibi internet siteleri üzerinden satın alınan ikinci el ürünleri alıp-satan kayıt içi ya da kayıt dışı birçok toplayıcı ve hurdacı bulunmaktadır. Elbette, bu kişiler AEEE'lerin mali değeri yüksek olduğu ve ciddi kazançlar sağladıkları için bu faaliyetleri yürütmektedirler.
- iii. 2008 yılında Hollanda AEEE geri dönüşüm sisteminin yayınladığı rapora² göre, ülkede kişi başı oluşan 18,5 kg AEEE miktarının 14.8kg'si (%80) lisanslı olarak geri dönüştürülmüş ancak bunun sadece 5,7 kg'si (%31) AEEE üreticileri

² **Witteveen+Bos (2008)** Onderzoek naar complementaire afvalstromen voor e-waste in Nederland, 10 April 2008

tarafından kurulan uyum sistemleri tarafından geri dönüştürülmüştür. Geri kalan büyük kısım ise ticari toplayıcılar tarafından geri dönüştürülmüştür.

- iv. Ticari toplayıcıları ve hurdacıları kontrol etme imkanı olmayan üreticilerin toplama hedefine ulaşma konusunda tek başına sorumlu olarak gösterilmesi adil ve uygulanabilir değildir. Toplama hedefinin sadece üreticiler tarafından toplanan AEEE'ye dayandırılarak hesaplanması haksız kazanca ve AEEE uyum maliyetlerinin ciddi ölçüde artmasına neden olacaktır. Ayrıca böyle bir durumda çevre koruma konusunda da bir fayda sağlanamayacaktır.
- v. Toplama hedefinin sadece üreticiler tarafından toplanan AEEE üzerine dayandırılması, belediyelerin ya da B2B son kullanıcıların AEEE'leri üçüncü şahıslara satması, AEEE'lerin toplama hedefini yakalamak ve Yönetmeliğe uymak zorunda olan üreticilere çok daha yüksek fiyattan satılmasına ve bu şekilde haksız kazanca, kontrolsüz ve suni maliyetlere neden olabilir.
- vi. Bu durumda üreticiler Yönetmeliğe uyum için AEEE'ye erişmek için çok yüksek maliyetler ödemek zorunda bırakılacaktır. Örneğin İngiltere'de bu şekilde haksız kazançlar bilim teknoloji sektörü için maliyetlerin %36 ve teşhir malzemeleri için %50 artmasına neden olmuştur.
- vii. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tüm AEEE akışlarının hesap edilmesini ve toplama oranına dâhil edilmesini sağlamalıdır. Tüm AEEE akışları Üretici Uyum Sistemi ya da diğer AEEE aktörleri ya da geri dönüşümcüler tarafından standartlara uygun olarak geri dönüştürülen tüm AEEE'leri kapsamalıdır.
- viii. AB ülkelerinde AEEE ulusal mevzuatlarında kişi başı 4 kg toplama hedefine ulaşılması yönetmeliklerin amaç kısmında yer almakta ve ülke sorumluluğu olarak belirtilmektedir. Yani, hedefler tüm bir ülke için olup sadece hiçbir denetim ve yaptırım yetkisi olmayan üreticilere bırakılmamıştır. Bu çerçevede, ülkemizde de 4 kg hedefine erişim amaçlanmakla birlikte bu hedef sadece üreticilere yüklenmemeli ve ülke hedefi olarak benimsenmelidir.

EEE dağıtıcılarının yükümlülükleri

11. 10. Maddenin (c)bendinde *“Tüketicilerden toplanan evsel AEEE’leri üreticilere veta yetkilendirilmiş kuruluşlara veya lisanslı işleme tesislerine anlaşılan tarifeler üzerinden teslim etmekle”* denmektedir. Bu ifade *“Tüketicilerden toplanan evsel AEEE’leri üreticilere veya üreticiler tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlara anlaşılan tarifeler üzerinden teslim etmekle”* şeklinde

değiştirilmelidir. Aksi takdirde üreticiler çok büyük bir maliyetle bir atık yönetim sistemi kurarken dağıtıcıların paralel bir sistem üzerinden müstakil olarak atık toplayarak işleme tesislerine göndermeleri ve kazanç elde etmeleri mümkün kılınmış olacaktır.

AEEE işleme tesislerinin yükümlülükleri

12. 12. Maddenin (c) bendinde AEEE işleme tesislerine verilen *“aktarma merkezleri aracılığıyla AEEE’lerin toplanmasını sağlamak”* yükümlülüğü ile sistemin maliyetini karşılamakla yükümlü EEE üreticilerinin yükümlülükleri birbirleriyle çelişmektedir. AEEE işleme tesislerinin sorumluluğuna verilen bu görev ile paralel bir sistem yaratılmaktadır. Dolayısıyla belediyelerin getirme merkezlerinden itibaren her türlü toplama yetkisi, sadece ve sadece üreticilerin yetkisinde olmalıdır.

13. Madde 12’nin (d) bendinde işleme tesislerinde gerçekleştirilen AEEE işleme verimini artırmak amacıyla çalışan personelin *“teknik lise mezunu”* olması tabiri kısıtlayıcıdır. Bilindiği üzere, teknik lise tabiri belirli bir mesleki eğitim kurumu türünü ifade etmektedir. İşleme tesislerinde çalışan personelin mesleki eğitim almış olması şartı kastediliyorsa, söz konusu ifade *“İşleme tesislerinde gerçekleştirilen AEEE işleme verimini artırmak amacıyla çalışan personelin mesleki eğitim almış olmasını sağlamakla yükümlüdür.”* şeklinde değiştirilmelidir.

Toplama hedefleri

14. Toplama hedefleri başlığı altında 15. Maddenin (1). Fıkrasında üreticilerin 2018 yılına kadar en az belirlenen hedeflere ulaşılmasını sağlayacaktır ifadesi yer almaktadır. Ancak yıllara göre toplama hedeflerinin 2016 yılından itibaren 2023 yılına kadar aşamalı olarak gerçekleştirilmesi daha gerçekçi olacaktır.

15. Üretici sorumluluğunun başlamasından önce tüketicilerin bilinçlendirilmesi ve mevcut geri dönüşüm firmalarının, çevrenin korunması standartlarına göre iyileştirilmeleri ve gerekli yatırımların yapılması önemlidir. Bu bağlamda, üretici sorumluluğu, yönetmeliğin yürürlüğe girişinden sonra 2016 başında hayata geçirilmelidir.

Koordinasyon Merkezleri

16. 22. Maddenin c) bendinde *“Belediyelerce toplanan evsel AEEE’lerin belediyelerle ortak olarak belirlenen işleme tesislerine taşınarak çevre lisanslı tesislerde geri kazanım veya bertarafını sağlamakla”* ifadesi *“Toplanan evsel AEEE’lerin üreticilerce belirlenen işleme*

tesislerine taşınarak çevre lisanslı tesislerde geri kazanım veya bertarafını sağlamakla” şeklinde değiştirilmelidir.

Yönetmelik bu gerekçeler dikkate alınmadan yayımlandığı takdirde, Avrupa’daki işleyiş bozukluklarının ülkemize taşınması ve Direktif’in ana amaçlarından biri olan çevrenin korunmasında istenilen hedeflere ulaşılmaksızın milyonlarca liralık kaynağın boşa harcanması ve ilgili sektörün uluslararası rekabet gücünün zarar görmesi riski ortaya çıkacaktır.

Ayrıca, bu maliyetlerin doğal olarak satış fiyatlarına, dolayısıyla tüketicilerimize yansıtacağı da dikkate alınmalıdır. Nitekim buzdolabından cep telefonuna kadar uzanan yelpazedeki bu ürünler tüketici fiyat endeks sepetlerinde yer aldığından, konunun makroekonomik bir bakış açısı ile tüketici satın alma gücü paritesi ve enflasyon hedefleri açısından da dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir.